

ואין צח"ל הדבר מפורש וכל קביעת הלכה הוא רק משיקול דעתו אין לנו לקבוע הלכה במה שנוגע רק לשמים לכך שחק החינוך גבי מלות שביניהם שבת אי נוכחה צננים או לא אבל גבי יו"ט דיש לנו גם צח"ל נפ"מ בהעשה דשבתון לענין שלא יהי שום מצוה דוחה לבלתי דיו"ט כגון כיסוי הכס כדאמר ר' צביה דף ח' שפיר קבע החינוך הלכה שנוכחה גם צננים.

ועכ"פ חידושו של הרב דאין נשים מוחזרות על פסיק רישא אין לו על מה שיסתמך במחכית וח"ו לנרופי אפילו לסניף בעלמא — וגם מה שאומר הרב אשכנזי דעל העשה בלא בליית ליכא כרת ע"י בהשג"ח חיו"ד סי' רנ"א שבעלה להיפך.

(כב) תבנא לדינא דלכרטיב נייר נעשקים לנקות צו לכלוך יבש אסור אבל לנקות שחן רעוב או מפח ניילון

רעוב נעשקים יבש אפי"פ שפ"י הניקוי נעשה הנייר רעוב ונקרע אין לחוש לא משום סחיטה ולא משום קורע וכן אין לחוש משום כיבוס הניילון ולא משום ממחק כמו שהעלו הרבנים בג"ל ומה שחשש הרב אשכנזי משום ממחק לא אבין מה ענין ממחק כאן אלל מים שאינו שייך רק בדברים המתמרחים ולא בנחל.

אך לענין אין להחיר רק אם יש קנה לחנוחיה על השלחן או על המפה של ניילון זה מפריע לו מלישז ולאכול או להשתמש בהשלחן לאורך שבת מחירין לו לנקותו אבל אם להחלוח הרבה ויש צו טורה לנקותו נראה דכ"ו עובדא דחול ואם יש צו נזק גדול יש לעשות ע"י שינוי ואם לא ראוי למנוע מזה לגמרי וכ"ש כשאנו נרץ שחרי המפה בשבת על השלחן רק מנקב אותה בכדי להנישה בקופסה דכ"ו מכן משבת לחול.

יהושע מנחם אהרנברג

סימן מב

עש"ק פ' בא תשכ"א לפ"ק תל-אביב.

לכבוד הגאון המפורסם הרב **עובדי' יוסף שליט"א**, מח"ס יביע אומר ג"ח.

קבלתי ספרו הנכבד וכו'. וע"ד אשר בקשני להעלות על הכתב מה שהעירו רעיוני, מידי עיוני צו, באמת גם בלא בקשתו לא הייתי נמנע מצוה בכתובים אבל מחמת הערעור שאני עסוק בענינים אחרים קשה עלי ללאח בכותבת הגסה, אך למען כבודו אחפזה קנה כדי למלאות בקשתו אך בקיור מצלי עיון כ"ל ובדרך העברה בעלמא.

(א) בסי' א' אות א' כתב להביא רא"י דהנכנס לביכ"כ ולא עשה לרכיז ח"ל נעילה מפלוגתא דר"ה ור"ה ברכות (דף כ"ה) כה"י ידו מונחת צביכ"כ אי מותר לקרות ק"ש דמשמע דבכתיבה לכ"י שרי, וקשה לי הא מ"מ איכא רוח רעה וכדקיי"ל בעלמא בל"ח (סי' ד') שאסור לקרות ק"ש קודם נט"י שחריה מפני שרות רעה שורה עליהם עכ"ד. המהני איפס מלא דבר זה באר"ה סי' ד', הלא הדיפך משמע שם בסעוף י"ד כפי מה שציאר המג"א בס"ק י"ג, דאם אין החיוב נעילה רק משום רי"ר מותר להתפלל בלא נעילה. והא דאיתא בהם בסעוף כ"ג לחלק בין ק"ש ותפלה לשאר ברכות, היינו לפי טעם הרא"ש משום נקיות או לפי טעם הרשב"א משום צרי חדשה, אבל לפי טעם משום רי"ר אין הנעילה מחמת ק"ש ותפלה אלא שלא להסחות על עצמו רי"ר או שלא יגע בפס וחוטס וכו', אבל לקרות ק"ש ותפלה שפיר דמי כמו שמוחר לנזק שאר ברכות. אך הזכר ה"ק ס"ל דאף לנזק אסור כ"ז שרי"ר שורה על ידיו וכ"ש ק"ש ותפלה, ולדידי באמת גם הנכנס לביכ"כ צלצד אסור לנזק וכדמשמע פשוט באר"ה בהקדמה (דף י' ע"ב), אלא שהפוסקים כתבו דמותר לנזק וכשלא עשה לרכיז ח"ל נעילה כמ"ש המג"א, והפרמ"ג בסי' רכ"ז ס"ל דהש"ס דין פליג על אר"ה כמו שביארתי באריכות בספרי דבר יהושע חלק א'.

סי' ע"ד מלות ז' ואילך, ושם הערתי ג"כ מדברי הש"ס בג"ל וכתבתי דו"ל דשיקר דעת האר"ה חליא בפלוגתא דר"ה ור"ה בג"ל, דלעת ר"ה דאמר "כל הנשמה תכלה" דכינוי הפס והחוטס ולא שאר איברים כגון הידים לדידי ודאי אפי"פ שבריר שורה על הידים כיון שאינו שורה על עיקר גופו דכינוי הראש עם הפס וחוטס מותר לו לקרות ק"ש, משא"כ לר"ה דאמר "כל עצמותי תאמרנה" שפיר י"ל כמ"ש באר"ה דאף כי ברו"ר שורה רק על הידים צלצד אסור לו לקרות קר"ש ולנזק כדון כי הוא על צדו וידיו מונחות צביכ"כ, והארכתי בזה הרבה בציאור הענין. ואין שיהי כיון דעכ"פ כתבו הפוסקים דמחמת שרי"ר שורה על ידיו ליכא איסור לנזק ולהתפלל וכו"ה לקרות קר"ש, דלא באר"ה, אין רא"י מהך דברות בג"ל דשלא עשה לרכיז ח"ל נעילה ור"ה אפילו בכתבים ידיו צלצד ולא כל גופו.

(ב) באות ו' הביא ממגמל דשבת (מ"א א') ואשמו ממיל דבי באני להוכיח דליכא למיחש לרי"ר צביה המרחץ וכן העיר ממ"ש האגודה שהרואה לשתות צביה המרחץ ינזק, הנה בספרי דבר יהושע בג"ל סי' ע"ז נשאלתי אי יאות להניח אובלין בחדר האמבטיא שרוחץ והשאלה הביא מדברי הגמ' בג"ל ואגודה בג"ל ופלפתי בדבר אבל שיהי רא"י מכאן דאין שום רי"ר צביה המרחץ שאף לא ינזק נט"י לפע"ד ליכא למשמע דלא כל הרוחות שוין, יש נחפסין באובלין צלצד ולא ידים כגון תחת המטה וכו"ה אפשר להיפך, וכמו שהביא כה"ר שם באות ו' בשם שלמי נזר לענין מים צביה הכסא שאפי"פ שרות רעה שורה על הידים אינו שורה על אובלין, וכן הביא שם באות י"א בשם שו"ת מעט מים, לענין אובלין צביה הקברות. שז ראיתי שכה"ר עצמו הרגיש בזה שם שכתב: ואפילו אם יש נדנוד רוח רע אינו שורה על המים ועל האובלין ומשקין אך לא הצנתי מה דמסיק ח"ל: ולכן י"ל דמותר ליעול ידיו בחדר האמבטיא עכ"ל, דאע"פ השאלה כי משום שבריר שורה על המים השאלה היא אם מועיל נט"י שם מחמת שגם לאחר שנטל ידיו עדיין נמלא צביה המרחץ שיש רוח רעה לפי דעות הסוצרים דהנכנס למרחץ אפי"פ שלא רחץ נעילה ושורה על ידיו רי"ר ומגמל והאגודה בג"ל אין רא"י דא"ל, כיון דמחלקין בין אובלין ומשקין לצין ידיו.

ומ"ש באות י"ב לדמות אמבטאות שלנו להני צבי"כ דפרסאי בספרי בג"ל דחיתי סברא זו מחרי עממי. חדא דהאמבטי עיקרה כדי שיוכלו לישב בחור המים חמין שצאמבטי ואין המים יולאין מאלוהים, רק לאחר שגמר הריחא לרייך לפחות את הנקב ורק אז יולאין המים מן האמבטי, לפיכך לא דמי לביכ"כ דפרסאי. ועוד דוקא לענין צביכ"כ מהני כא"י סברא לפי שציקר הזכמה היא הולאה המונחת שם שפיר אמרי שאם יורדן מיד למרחוק כסחוס דמי, משא"כ במרחץ לא המים שרוחץ צו היא הזכמה אלא הכבל והזיטה המתפשטת בכל החדר בשעת הריחא במים חמים ואינו יולא עם המים לחץ אלא לרייכים לנקות אותם במידי דמנקי וכו"ה הוא ככל מרחץ.

(ג) בסי' י"ז סוף אות ח' כתב ומה גם שלא מצינו גזירה כזאת בדברי חז"ל וכו' לא הצנתי הלא כתב הרמ"א בסי' רנ"ב סי' ה' ומותר להעמיד כלי משקלות שקורין זייגער וכו' כי הכל יודעין שדרך להעמידו מאחמול, משמע דאי לא הכי הי' לנו לחוש להשמעת קול שיאמרו דהיום העמידו אפי"פ שלא מצינו גזירה זו בצח"ל וע"כ להסבירים דקיי"ל ברבא זה כלל גדול לכל מלאכה שבת דאי משמע קול אסור אפילו בהעמידו מע"ש והיו כאילו כבר גזרו חז"ל ע"ז וא"כ מה צו דמי שלא מצינו גזירה כזאת בצח"ל.

(ד) בסי' כ"ב אות ה' הטיל דופי בגדולי החסידות כאילו הם מקילים בדבר שאין להורות להקל ח"ו אפי"פ שהיום כבר באו גם המתנגדים לידי הכרה בגדולי החסידות היו גדולים בתורה ויראה לא פחות מאותן הגדולים אשר מעבתי נשק עליהם וא"ל מגדולי דורינו והמפורסמות א"ל רא"י ואם אין אנו יודעים טעמים ונימוקים יש לחלוח החסרון דעה בנו, ולא לבטל דעתם ולומר שאין להורות להקל כמוהם. ובפרט שכבר ידוע שאין קולות אלא החסידים ואם נראה לנו איזה קולא היא מחמת שחומרא היא לגבי

שמה בהקציה לא מחמת שחוב עליו לעבדו בשמחה חלה מחמת שהוא בעלמו מהעורר לשמח בו מבלי שיחשוב שבזה מקיים מצוה כבודו, ולפיכך אי אפשר לומר שמה שמחמת חורב דוחה הכנות של ריקוד וטיפוח הוא משום שהמחל דוחה אותה שכרי אם עושה ד"ז כדי לקיים מצוה חין שום ערך להשמחה ואין זה אפילו שמתן מצוה וכ"ש שאינה עבודה גדולה ורק מכיון שאינו שמח מחמת מצוה חלה מחמת אהבת הקציה לא גזרו כי חכמים וממילא שפיר קתני במחגי דאלו הן משום שנות ולא משום מצוה דאף אם יש מצוה בהריקוד כגון בנישואין אסור אבל במקום שהריקוד אינו משום מצוה חלה מצוה עליו מהעורר לשמח באהבת ה' ולקדוה ככה"ג לא איירי מחגי כלל דעל זה משולם לא ה' גזירה. והא דפשיטא לכו להבאונים דכה"ג לא גזר, י"ל משום דלא שייך לגזור על האדם רק שלא יעשה דבר מדעתו ורצונו במקום שיכול למנוע עצמו אבל ריקוד זה שמעורר האדם לקדוה מחמת שצוה בקרבן שלהבת ה' חין ביד האדם למנוע שלא נהעורר ואף אינו רשאי לכבות שלהבת ה', וכיון שלא יכלו לגזור על מי שצוה בקרבן שלהבת ה' ואין אדם יכול להבחין בין מי שצוה בקרבן למי שאינו צוה זה ודאי לא גזרו על שום אדם כל שרודק בשמחה שיכול להיות מחמת אהבת השם ודוק.

ובעיקר הדבר שאסור לקדוה בשבת ויו"ט ולעגיד דאין ריקוד שנהגו בו החסידים בגדר ריקוד הנאסר כלל, דשיין צרשי צינח (דף י"ז) ואין מרקדין וכי גזר שמה יתקן כנגדו כלי שיר עכ"ל. מדקאמר "כנגדן" משמע דמייירי בריקוד המכון כנגד שיר, כלומר, שמרקדין בקצב לפי קצב השיר שיש בריקוד חזק חכמה כידוע ועי' צפי ר"ח שם ריקוד עוקר רגלו אחת ומניח אחת עכ"ל והיינו ריקוד מחוכק, אבל הריקוד הנכונ עשוי בין החסידים אינו בגדר ריקוד כלל חלה תנועת הכוף שמצביע ומשפיל גופו והולך ומסתובב במחול מבלי שום סדר וקצב שיוכל לתקן שיר כנגדו אינו בגדר ריקוד הנאסר בש"ס ופוסקים ואינו ראוי לקרוא בשם ריקוד רק בשם הליכה במחול חזק משולם לא נאסר.

ולא אמנע מלהעיר דאפשר לומר שאם הריקוד הוא לכבוד שבת ויו"ט לא שייך לגזור עליו כדרך שאמרו בפסחים (י"א א') הוא עצמו מחזיר עליו לשרפו מיכל קאחיל מוניי וכ"ז כיון שכל הריקוד לכבוד שבת שאלעווינו בו על הכניחה איך יתחש שישבה שבוים שבת ויתקן כלי שיר, חלה שאין צידו להדש דבר בגזירת חז"ל דאין לדמות גזירת חכמים ז"ל אבל עכ"פ הוא טעם נכון למה שכתב נהגו חסידים ואנשי מעשה וגדולי ישראל. אבל אין טורח לה דבגל"ה א"ש דרך החסידים מן העשמים שציארו ואם כבודו לי שומע בייחתי מיעין לו שיערסם צרכים שחחר בו ממי"ש בספרו שלמעשה אין להורות להקל בזה פן ח"י יכור ברחמי מחר שנגע באש שלהבת להכניס גדולי החסידות שהמכרה אחרים כמכרה אחרים הכניסה.

(ה) **בסי' כ"ה** הביא דברי ש"מ וכתב שם נגד מ"ש צ"ש צ"ס חגיג ס"ג והאריך בזה ולפענ"ד במחמכת לא דק, דש"מ לא קאמר רק היבט דיש ספק בחטין אם נחמלנו אז ל"ה משומר דבעין משומר ודאי וכל שיש ספק חלוי היו מבוקשות ונהיבשו אחר"כ זה לא מקרי משומר, אבל היבט דיש חיעין שודאי לא נחמלנו חלה שאין לנו יודעין איך הן ודאי מודק הש"מ דהיו כל חטה וחטה ספק משומר וממילא אם נהערכה מצוה שאינה משומרת עם מצוה משומרת בעל צדו נס לדעת הש"מ, והיינו טעמא להא דש"מ סי' חגיג הכ"ל דכיון דודאי ליכא לספקי שכל החטין נחמלנו ע"י העכבר הרי רוב החטין דשם ודאי משומרין וכיון דרק המיעוט שנחשבו ע"י העכבר נחשבו לאינם משומרין הרי המיעוט בעל צדו שודאי לא נחמלנו אף על פי שאין לנו יודעין איך הן, ח"כ ופשוט והספרים שהביא שם שפלטו בדברי הש"מ אינם חס"י וגם ספרו דמר חזן עיבדי אינו תחת ידי.

דבר אחר שלפי דעת גדולי החסידות צריך להחמיר בו ביותר ואין כאן המקום להרחיב הדברים.

אלא שצ"ד לענין מה שנהגין לקדוה בשבתות וימים טובים א"ל חלה לפי שבחמת חין כאן שום קולא והיחר גמור הוא כמו שביאר בחש"מ מנה"ל שהביא משכ"ר. חלה שמעכ"ר במחכ"ג לא ירד לסוף דעתו וחשב דריקוד החסידים הוא משום שרואים להכנות במצוה שמחת יו"ט ועל כן קשה ל"ה מ"ש ממצוה לשמח חתן וכלה דאסור וכן מכה דאיכא למיד דבשבת חין מצוה שמחה. אבל בחמת מעכ"ר לא דק בדברי המנה"ל שאומר שם אחר שהביא דברי הרמב"ם סוף ה' לולב חז"ל ומי לב הגלגל רוחא קדושה לשונו בדברים אלו ויבין היעני דרך רבותינו הקדושים והבאים אחריהם לפז ולקדוה ולכבד לשמח באהבת ה' בשבתות ויו"ט עכ"ל. הרי חלה מחמת מצוה שמחת יו"ט קאחין עליה, חלה מחמת העבודה הגדולה שיש בשמחה שישמח אדם בעשיית מצוה ובאהבת השם שזכר כמ"ש הרמב"ם שם, וכן דקדק המנה"ל לומר שם שאינו מצוה לכל אדם רק למי שצוה בקרבן שמחת יו"ט אשר הנחילנו עכ"ל, ר"ל חלה מצוה שמחת יו"ט צוה בקרבן חלה שמחת יו"ט אשר הנחילנו, כלומר, שמה על אשר הנחילנו ה' יו"ט וכמו שנקרא שמחת תורה מכיון שבו שמחים ומקלסים להקציה שנתן לנו החורב, כך נקרא גם שמחה זו שמחתן ומקלסין להקציה שהנחילנו מועדים לשמחה — בשם שמחת יו"ט ואין לה ענין עם מצוה שמחת יו"ט שאנו מצוין עלי' כמ"ש "ושמחת בחגך", דהתם הכוונה שצריך לשמח ביו"ט במחלל ומשחה וכיוצא בדברים שביאין לידי שמחה לפי שכן היא מצוה החג וכל אדם מישראל מצוה בה משא"כ אף איירין בשמחה על שהנחילנו הקציה יו"ט. והנענ"ד דחילוק זה נמצא במדרש שה"ש "זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו" חין לנו יודעין צוה לשמח חס ציוס חס בהקציה בל שלמה ופירש "נגילה ושמחה בו" בהקציה, כלומר, לא צהיוס שפשה הקציה נסים נגילה ושמחה בשביל הניסים כדרך שאמרה תורה "ושמחת בחגך", חלה בהקציה נגילה ושמחה, כלומר, מכיון שעשה ה' יום זה ונגילה אהבתו אלינו, אף לנו נגילה ושמחה בהקציה מחוץ אהבתו אלינו. חס הוא ענין שמחת החסידים ושמחה זו חין חילוק בין יו"ט לשבת ושמחה זו יכולה להיות אפילו בימות החול עבודה גדולה חס היא נוצת מחמת שמחה בעשיית מצוה ובאהבת ה' שזכר בכן וכמ"ש הרמב"ם שם, משא"כ שמחת חתן וכלה שאין השמחה בהקציה, חלה כרי לקיים מצוה הקציה שאלעווינו לשמח חתן וכלה ואין צו רק קיוס מצוה בעלמא ולא הוי בכלל עבודה ה' בשמחה.

ולפיכך שפיר קאמר המנה"ל דכשם שהתירו הבאונים לקדוה בשמחת תורה לכבוד החורב אע"פ שכל דהוא משום שנות אפילו במקום מצוה אסור, וע"כ דשמחת תורה עדיף משאר שמחה של מצוה לפי שהשמחה היא בהקציה שנתן לנו החורב ויו"ט השמחה מחוץ אהבת השם. ה"ג בשמחה בשבת ויו"ט מחוץ אהבת ה' שהנחילנו שבתות ומועדים והיו השמחה בהקציה נמי מותר, דמה לי אם שמה בשבת שאומר קילוסין להחורב ושמח בהקציה שנתן החורב ומה לי אם שמה בהקציה שנתן לנו קדושה שבת ויו"ט ושאר מצוה חס פשוט וברור.

אך מה שמחזן המנה"ל הקושיא אמאי קאמר במחגי צינח דאלו הן משום שנות, לפי שאין השמחה לכבוד החורב ולכבוד שבת ויו"ט מצוה לכל אדם חלה למי שצוה בקרבן רשפי אש שלהבת ה' נראה קצת דוחק, וגם קשה דא"כ איך הותר לעמי הארץ ואנשים פשוטים שרחוקים משלהבת ה' לקדוה בשמחת תורה. אכן לפענ"ד בלג"ה א"ש לפענ"ש צ"מ סוף ה' לולב ע"ד הרמב"ם הכ"ל חז"ל: ועיקר הדבר הוא שאין ראוי לו לאדם לעשות המצוה מצד שכן חובה עליו והוא מוכרח ואמוס בעשייתן חלה חייב לעשותן והוא שמה בעשייתן ויעשה הטוב מצד שהוא טוב וכי עכ"ל פירש נעיימת דבריו וחראה שאין השמחה נחשבת לעבודה גדולה חלה כשהוא

כדאית לך, לא כי נריך הכסיד לאשמעין דאסור לתנו לעני ישראל דגם בלא קרא ד'ואהב' לתעך כמון" אסור להכניס חבירו ליד סכנה ואפילו אם חבירו מסכים לכך, שהרי נאמר "אלא תעמוד על דם רעך" אפי"כ דמיירי בליכא גדר סכנה שזריכין לחשוש לה.

(ח) **בסי'** י"ד אות י"א השיג על גאון הדור בעל אמרי יושר בח"א סי' ק"ו ואח"כ כתב ומנאחי בשו"ת רעק"א וכו' ואח"כ כתב ונעלם דבר השר רעק"א מעיני האמרי יושר כ"ל עכ"ל. ונפלאחי מראות מה זו מליצה ומה זו העלמה הלא בחשר אמרי יושר שם מסתמך ע"ד חשר רעק"א חלו צמח דקחשיב ל' ס"ס וז"ל ח"ל וזוה"כ"ו כיו מדרבנן, וראה ג"כ מ"ש בחשבות רעק"א דמ"מ נפסל משום מומר אלא דבכא לא ס"ל כוונתו מטעם שמו"ק שם למ"ש בספרו מנחת פחים לוי"ד סי' רע"ה וא"כ אדרבה נעלם מעיניו כה"ר דברי האמרי יושר במקומו אף אם כי בדבריו שנעלם מהאמרי יושר הו"ל למכתב בדרך כבוד לשון ואשהמיטתו כראוי לגבי רשע"כ"ג.

(ט) **בסי'** ע"ו אות ג' הביא דברי הספר חסידים הולאה מקו"י נרדמים סי' התהשס"ג ואח"כ כתב בשם הכנה"ג שהביא ד"ו בשם הספ"ה סי' תקל"ג וכתב כה"ר ולא חזינא כה"א סימנא בס"ה שלפנינו שם עכ"ל ולא אבין הלא הדברים כחוצים כה"א סימנא בספ"ה שלפנינו.

(י) **בסי'** י"ז אות ג' הביא דברי הכשיב משה דלעת המג"א דבאם פשע עליה הראשון קודם שלגש השיי א"ל לנרך ה"כ אם בסיר מחזה ע"מ לקבוע אחרת נאם הימנה א"ל לנרך, והשיג עליו הא המג"א לא קאמר רק שהי דעתו בשעת הכרעה גם על טוית השני. לפענ"ד משה אמת ותורתו אמת דגם במחזה אפי"ש שלא הי דעתו על מחזה זו מי"מ הי דעתו בשעת הכרעה על כל משך ימי דירתו צבית דירתו צבית הזה שיקיים בכל יום ויום מלות מחזה על סמך כרעה זו שזכר בשעת הקביעה שחרי הי' מן הדין שיטערך לנרך בכל פעם שהפסיק דירתו וחזר אליה כמ"ש בחשר רעק"א סוכ"י ע' הוצא בפ"ת יו"ד סי' רל"א וכו"ש אם נכנס לדור לבית שיש בו מחזה יטערך לנרך, אלא שהביאו מהבכר"י דלא תקנו כרעה רק על שעת קביעת המחזה עיי"ש. אבל מי"מ קשיא אמאי באמת לא תקנו שינרך בכל פעם שנכנס לדור ולא יעשה מזה או בלא כרעה, ועי"כ ל"ל דכיון שהקנו כך הרי דעתו שזכרעה זו יפער לכל ימי משך דירתו צבית שיש בו מחזה ואף אם יולא מצית זה לבית אחר שיש בו מחזה הו"ל כפשע עליהו עיי"מ ללבוש טוית שני שלדעת המג"א א"ל לנרך כיון שהי בדעתו על טוית השני ה"י אינו נריך לנרך כשיאל מצית זה על מנה לדור צבית אחר כיון דמחמה שלא תקנו לנרך רק בשעת קביעת המחזה ולא כשנכנס לדור, על כרחו דעתו על כל בית שנכנס לדור בו כשהי לו מחזה וכו"ש אם יאל דעתו לחזור לאותו בית דדמי לפשע עליהו ודעתו לחזור שאף לדעת הרמ"א אינו נריך לנרך. ואף דהתם י"א שאם לא לבשו מיד נריך לנרך, היינו משום היסח הדעת אבל כאן דליכא היסח הדעת דאין אדם מסית דעת מדירה אינו נריך לנרך. וממילא הכשיב משה שפיר קאמר, דהיכא דנעל המחזה על מנה לקבוע אחרת דלפי דעת המג"א ה"ל אינו נריך לנרך שחרי א"ן הכרעה על המחזה רק על הדירה שיש בו מחזה ודעתו בשעת הכרעה הי' על כל זמן דירתו צבית שיש בו מחזה בין מחזה זה שקובע עכשו בין מחזה אחרת שיקבוע בדירתו אפילו אם יאל מהדירה הזאת לבית אחר וכל שכן כשנשאר באותו הבית אחרי שקבעו זה מחזה. אבל אם נפסלה המחזה הרי נפסקה המטה לגמרי ודמי לנפלה עליהו שלא במחכו"ן דלכו"ע נריך לנרך. כנלפנ"ד דעת הכשיב משה ונכון.

יהושע מנחם אהרנברג

(ו) **בסי'** ל"ב הביא מה שכתב בספרו יציע אומר ח"א שאינו חמ"י שמעיקר הדין יש לאסור חמירה הידוי בין

סדרי התקיעות דמיושב כיון שלדעת רוב הפוסקים תקנת ר"א בקברי היתה להוציא מידי ספק ממש והיו כמפסיק בין הכרעה למלות תקיעה, וכתב"י ז"ל שגב לומר וידוי קאזיל לפי שיטת הזכ"ק דכולכו תקיעתה לריכו וגם כאן פשע מר כמחמתו בס"י כ"ב וכתביב בנפשו עוז לחלוק על האריז"ל ואחריו רוב גדולי הדור ורוב בעולם ולכורות לודעי ספר הכרעים לדבר הי שיותר נכון לחלול ממנה אז ויפך השיב לו ידיו בגאון מוכ"ר יוסף שלר אלישיב שליט"א, ואינו לא צאחי אלא לומר דעיקר הכרעה שכיון דמחמת ספק נחקן אסור להפסיק בדיניהם אינו מוכרח כלל, דהו, שחרי כתב רש"י בעירובין (דף ג' ע"א) ד"כ וכו' מעשר דהיכא דלא ידע הי עשירי גמור וכו' אחד עשר שנקרא עשירי דעבי תרובו הנוסח וסמיכה מספק אינו מברך על התוספת ועל הסמיכה דלא לבוי כרעה לבעול עכ"ל, אלמא דאף אם מברך על שניהם כרעה אחת כיון דאפשר דהראשון לאו מזה היא הו"ל הפסק ואינו מברך וא"כ גם כאן הול"ל דלא לנרך על תקיעות דמיושב כלל כיון דאפשר דרק הסדר השני היא המלוא וכו"ל סדר הראשון הפסק בין הכרעה להמלוא, ועכ"ל דשאני הכא דכיון דחקנו שזריך לחקוע כל הסדרים מספק שוב מצי לנרך גם על הסדר הראשון אפילו אם תאמר דקמי שמיא גליא שסדר האחרון היא המלוא כואיל ומחמת תקנת ר' אבבו נעשו כולם מזה מדרבנן נוסף על הפסק, וכמו דמזכירין ביו"ט שני אפי"ג דהוי ספק כיון דרבנן תקנו לחוש לפסק זה בדאמריקן בשנת (דף כ"ב א') והא יו"ט שני דספק דבריהם וצעי כרעה ואפי"ג דאמרי החם טעמא כי כיכי דלא לזלזל בה הא טעמא לא אלטריך אלא לאבוי דאמר דממאי א"ן מברכין עליו משום דספק דבריהם לא צעי כרעה אבל לרעה דאמר טעמא דממאי לא צעי כרעה משום דרוב עיי"מ מעשרין כן הא אי הוי רק ספק השקול הי' מברכין עליו כואיל ורבנן תקנוכו שפיר אמרי דהיינו טעמא דיו"ט שני מברכין (ועיי' תוס' סוכה מ"ד ב' ד"ה כאן וכו' ואכמ"ל) וממילא אחי נמי שפיר דלא חשיב סדר הראשון הפסק לגבי סדר השני כואיל וכבר תקנו גם בסדר הראשון מספק וספק דבריהם צעי כרעה וחלה הכרעה על סדר הראשון כאילו הי' ודאי ממוייב, דלא חשיב הפסק כואיל ונעשו כל הסדרים כמלוא אחת וממילא אף אם הפסיק בדיבור אחר סדר הראשון ל"ל בה דהוי כאילו כבר התחיל במלואו כדל"י ודו"ק.

(ז) **בסי'** ה' מחו"ד סוף אות ג' כתב בענין מ"ש בספר חסידים שיש סכנה ללבוש מנעל של מת, להסתמך על מה שיש דעות שלא ליוכ כר"י הכסיד אלא לזרעו. ואינו תמה א"ן עלה בדעתו לומר כך אחרי שמפורש בספר חסידים שלא יתנו אותם לעני אלמא דלכל אדם קאמר דהוי סכנה ולא רק לזרעו. — ובעיקר דברי הספר חסידים נלפנ"ד דאף הכסיד מודה שאין שום אדם נריך לחשוש לכך דאפילו ספק סכנה אין בו אלא חולי חששא רחוקה אחד מני אלף דכ"ג אינו אפילו בגדר סכנה כמ"ש בחשר רעק"א סי' ס' ד"ה ולפיכנ"ד יותר נפלא עיי"ש וכן משמע בשלטי הגבורים פ' י"ט נוח"ן, אלא דמ"מ יש אנשים שמחמירין על ענין וחוששין גם לחשש רחוק של סכנה ועל זה אמר הכסיד דכיון שחושש לעצמו יש לו לחוש גם לאחרים משום שנאמר "ואהב' לתעך כמון" דכל מה דעלך סני להנרך לא העביר, אבל אם אינו חושש לעצמו — גם לאחרים אינו נריך לחוש ומוחר לו להחן לאחרים מבלי שידוע שכן של מה דאין שום אדם מחויב להשמר מכך — ובזה מיושב מה שהקשו אמאי מתיר הכסיד למכרן לנכרי הא איכא משום גניבת הדעת ועוד ניחוש שמא ימכרנו לישראל, ולהג"ל א"ש כיון דעיקר העעם הוא רק משום שהוא חושש נריך לחוש גם לחבירו משום "ואהב' לתעך כמון" וזה לא שייך בנכרי ואפילו אם הנכרי ימכרם ח"כ לישראל לא קבער על "ואהב' לתעך כמון" ולכן מותר, אבל היכא דיש ספק סכנה גמור באופן שמחוייב כל אדם לחוש לכך משום שנאמר "השמר לך ושמור נפשך" או מקרא ד"ונשמרתם לנפשותיכם" לכל מר